

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. XI. An subsistentia distinguatur à naturâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

tem in homine debere esse duas substantias, quia, si tantum sit una, sequitur in morte illā destruendam, & aliam producendam de nouo pro animā separata, & aliam pro materiā primā; unde fieret tanta multiplicatio substantiarum, quanta si una perpetua esset in materiā, & alia perpetua in animo, ergo. Respondeo facile, eam nouam productionem substantiā non vitari, etiam si constituantur duae simul in composito: nam saltem pro formā substantiali de nouo in materiā productā debet noua produci substantia, quae simul cum akerā, tenente se ex parte materiā, vnā integram constituat. Secundo respondeo, etiam si substantiā nouā productio vitetur, adhuc tamen non propter eā in tuam sententiam abundum, quia magis repugnat, quando sufficit vna substantia, ponere duas actū distinctas, quā ponendo vnā tantum, dicere, eam postea corrumpi, ipsā naturā corruptā, & nouam cum nouā resultare; hoc enim modō nihil ego vnquam do otiosum, aut sine necessitate productum, sicuti tu facis, dum duas ponis, quando sufficiebat vna. Tandem tu & ego debemus in hoc conuenire, scilicet animam separatam habere propriam substantiam; tu vis eam incepisse in instanti creationis, ne postea incipiat in morte (quasi in hoc esset aliquid absurdum:) ego dico primō in morte incipere, quia non fuit necessum antea duas ponere, vnā pro illā, & alteram pro materiā; in morte verō incipere, quia tunc iam est necessaria. Proculdubio non potest negari, hunc discursum meum magis conformari exigentijs naturae, quā tuum, quando aliunde nihil obstat, vt non obstare in praesenti iam vidimus. quare autem vocationes distinctas cuilibet parti tribuamus, ex quo forte posset aliquis contra nos arguere, diximus suo loco.

SECTIO X.

An vnio materiae & forma terminetur substantiā.

76 QVÆRES, vtrum etiam vnio materiae & formae terminetur aliquā substantiā, quae vel sit propria vnionis, vel totius compositi. Aliqui respondent cum distinctione: nam substantia vel est res, vel modus. Si res, non poterit vniri cum vnione animae & corporis, quia deberet vniri vnione distinctā (sicut vniantur omnia, quae non sunt modi) ea autem vnio, cum etiam esset de conceptu substantiae, deberet rursus terminari aliā substantiā, & sic in infinitum. Si autem substantia sit modus, licet nō sit improbabile, per eam terminari vnionem animae & corporis, adhuc docent, esse probabilius id non praestari ab eā, quia substantia est terminus naturae, vnio autem non est natura. Quod confirmant à simili: quia Verbum diuinum non terminauit vnionem animae & corporis, sed solam materiam & animam rationalem.

Non placet hae doctrina. Et quidem quoad primam partem: nam etiam si substantia sit res absoluta, ideoque vnatur cum vnione animae & corporis per secundam vnionem, non tamen ideo secunda hae vnio deberet per alteram substantiam terminari (vnde nullus est processus in infinitum) nam hae secunda vnio esset modus substantiae.

Ideoque sicut ipsa substantia non terminatur alterā substantiā, ita nec modus illius, id est vnio. Sicut etiam actio quā producitur vbiatio, non petit alteram vbiationem, quā in loco constituitur, & idem est de alijs modis, qui, eo quod pertineant ad rem quam modificant, non indigent ipsi nouā formā in se receptā pro eo effectu formali, qui in eorum subiecto reperitur. Et hoc specialiter probō contra hos in substantiā, quia hae solū est perfectio naturae, vt ipsi docent; at ipsamet substantia & vnio illius non est natura, vt per se patet; ergo non est necessum, eam vnionem terminari substantiā.

Porro autem, vnionem materiae cum formā debere terminari (quo & secunda eius sententiae pars rejicitur) probatur manifestē, retorquendo eorum argumentum: nam vnio materiae & formae est aliquid essentiale componens intrinsecē naturam, quā ipsa materia & forma (sive eam voces partem, sive non, quod erit quæstio de nomine per quam non debet difficultas de re confundi) nam materia & forma solae non sunt tota essentia naturae, aliā illae essent absolute naturae humanae; nec potest dici, vnionem esse connotatum, quia hi merito talia connotata rejiciunt: ergo vnio est aliquid intrinsecē & naturaliter constituens naturam non minus quā materia & forma. Cum ergo substantia sit complementum naturae, certe debes dicere, eam non minus esse complementū vnionis quā materiae & formae, quia in re aequē constat natura ex vnione, quā ex formā & materiā: per hoc autem, quod vocetur pars vel non vocetur, nihil impeditur, vt dixi; nam substantia non ideo debet terminari, quia dicitur pars, sed quia in re intrinsecē constituitur adaequatē naturam, quod etiam habet vnio. Instantia autem de Verbo diuino aequē est incerta, ac tota sententia, imō cum Verbum diuinum naturam humanam assumpserit, non verō praecise eius partes, ego puto probabilius, assumpsisse etiam vnionem. Quod si in Verbo est aliqua difficultas, propter quam non assumpserit vnionem (de quo alibi) non licebit ex eo ad alias substantias argumentari, vbi non est ea difficultas specialis. In hac re tamen incertā probabiliorē puto hanc secundam partem, scilicet etiam vnionem terminari substantiā, quia, vt dictum est, propriē est constitutiva naturae, sicut anima & corpus, nec ideo quid hic nouae difficultatis possit occurrere.

SECTIO XI.

An substantia distinguatur à naturā.

EXPLICATO effectu formali substantiae, nunc de eius à naturā distinctione agendum est.

SUBSECTIO PRIMA.

Sententia quadam reiecta.

DVRANDVS in 1. dist. 34. quæst. 1. num. 15. docet, suppositum & naturam in rebus creatis solum distinguī penes diuersum modum significandi abstracti & concreti: natura enim significatur non per modum concreti, sed abstracti; suppositum verō per modum concreti, licet in

re sint idem, sicut ens & entitas. Hæc sententia, si nullum esset principium Fidei, ab omnibus defenderetur, sicut & defensa fuit ab Aristotele, & omnibus alijs Ethnicis Philosophis, mysterium Trinitatis & Incarnationis ignorantibus, quibus non venit in mentem (nec potuit, quia nulla est ratio naturalis experientiæ id suadens) entitas aliqua distincta, quæ esset substantia, quæque adderetur naturæ humanæ v.g. aut Angelicæ. Ceterum eam esse falsam, constabit ex dicendis infra; nunc autem hæc solâ ratione rejicitur, quia si homo & humanitas non differrent, nisi in modo significandi, ergo in re homo esset humanitas, & è contrario, quod & ipse Durandus fateatur, ergo etiam esset in Christo idem homo & humanitas, & sicut esset verum, homo est Deus, ita esset verum, natura humana, seu humanitas, est Deus, quod aperte falsum est & contra Fidem: sequitur verò evidenter, si homo & humanitas in re sint idem, & solum differant penes modum loquendi, ergo aliquid intelligitur à parte rei per conceptum hominis seu suppositi, quam per conceptum naturæ humanæ seu humanitatis præcisè.

Scotus in 3. d. i. q. 1. §. Non asserendo, quem uniuersim omnes Scotistæ sequuntur, opinatur, suppositum non addere supra naturam entitatem aliquam posituum & realem, sed solum duplicem negationem, aliam aptitudinalis dependentiæ ab alio supposito, id est, quod non possit naturaliter dependere ab illo; aliam verò, quod actu non dependeat: & hinc explicat, cur in Christo Domino non manserit suppositum humanum, quia scilicet non mansit negatio dependentiæ actualis ab alio supposito, cum potius manserit natura humana unita & dependens à supposito Verbi, &c. Ergo iuxta mentem Scoti, suppositum, quod nec actu dependet, nec naturaliter potest dependere ab alio, non quidem ut à causâ (nam hæc dependentia de facto datur in omnibus suppositis, quæ dependent à suis causis) sed quod non possit nec de facto dependere ab alio ut à supposito cum quo uniat.

Antequam alia argumenta proponam contra hanc sententiâ, non possum non mirari, quod cum Scotus non doceat, suppositum alienum esse aliquid posituum, sed puram negationem in creatis, & consequenter planè impossibile sit naturam meam ab alio supposito terminari etiam diuinitus (non loquor iam de creatis) ponat ibi duas negationes, vnam aptitudinalis dependentiæ, aliam actualis, & in eis constituat rationem suppositi; ponit enim negationem suppositi in negatione rei, aliâ omnino repugnanti naturæ, non aliter ac si diceret, in lapide rationem suppositi consistere in negatione aptitudinalis & actualis intellectionis.

Secundò, si vna negatio dicat, nec diuinitus posse naturam terminari alieno supposito, certè ibi iam includitur quod actu non terminetur; quid ergo duas ponuntur negationes? Tandem cum alienum suppositum sit negatio, inde fiet, ut in me negatio alterius suppositi sit negatio negationis, quod planè est Chimæricum; nam negatio semper est respectu termini positiui: ponere autem duas negationes, quæ nullum terminum posituum negent, sed vna neget alteram, & nihil habeant amplius, est mihi planè imperceptibile. Vide quæ in simili dixi in Physicâ Disput. xiv. à numero 90. contra aliquos ponentes vocationem in negatione. Nec potest euadere, dicendo, in Deo substantias esse

aliquid posituum, & has negari per substantias creatas: hoc, inquam, dici non potest, Primò, quia substantia humana eadem esset, etsi per impossibile substantiæ diuinæ non esset formaliter aliquid posituum; quo casu quomodo explicari posset negatio, in quâ substantia humana per se consistit? Secundò, quia iuxta hanc solutionem, substantiæ omnes creatæ, hominis, lapidis, &c. non aliter definiuntur in re, nisi quatenus non habent aptitudinem, ut à substantiâ diuinâ terminentur; tunc autem ratio substantiæ, prout abstrahit à creatâ & increatâ, non erit illis magis communis, quam ens sit commune enti & negationi, unde creaturæ nullam habebunt verè & realiter substantiam; quod maiorem difficultatem habet in sententiâ Scoti, ponentis prædicatam vniuocam communiam Deo & creaturis. Tandem, qualis esset hic modus discurrendi, ponere in creaturis vnam entitatem aut supposititalitatem, solum ad negandam unionem cum supposito Dei? Hoc pacto possemus etiam in lapide ponere aliud suppositum ad negandam unionem illius cum homine, & aliud ad negandam unionem cum sanctificatione diuinâ, & aliud cum naturâ diuinâ, & sic discurrendo per omnia Dei prædicata, quod est manifestè falsum: ergo Scotus tantum verbis ludit, nihil de re dicit.

Eandem sententiam communiter alij Theologi rejiciunt, Primò, quia in diuinis substantia est quid additum posituum naturæ diuinæ, nempe paternitas, filiatio, &c. quæ sunt positiuæ entitates relatiuæ; ergo à simili substantia in creatis erit etiam aliquid posituum naturæ superadditum.

Respondent aliqui, argumentum hoc nullum esse, quia natura diuina non habet à seipsâ formaliter negationem communicabilitatis, cum potius ipsa de se communicabilis sit; unde debuit illi addi aliquod posituum, ratione cuius redderetur incommunicabilis: at natura creata de se est incommunicabilis, quare non eget positiuâ entitate substantiæ, ut incommunicabilis sit. Fateor, me non percipere vim huius solutionis: nam quando dicitur, naturam diuinam non esse à se incommunicabilem, sed potius communicabilem, vel est sermo de communicabilitate alteri naturæ, vel de communicabilitate alteri supposito. Si de primâ communicabilitate, falsum est, naturam diuinam de se esse magis communicabilem alteri naturæ, quam humanam, quandoquidem natura diuina non est communicabilis alteri naturæ absolute & simpliciter, & cum tanto rigore ac naturæ humanæ. Si verò de secundâ communicabilitate sermo sit, responderetur petendo principium: nam ego contendo, naturam humanam habere à se substantiam distinctam cui communicetur, sicut eam habet natura diuina distinctâ virtualiter; tu verò respondes negando consequentiam, quia natura diuina potest habere substantiam cui communicetur, humana verò natura non potest substantiæ ulli communicari, quæ est manifesta petitio principij.

Meliùs ergo posset quis respondere, negando eam consequentiam: quia sicut non potest inferri ex mysterio Trinitatis, etiam naturam humanam tribus suppositis distinctis realiter inter se identificari; ita non benè inferretur ex diuinis, dari etiam in creatis substantiam posituam. Sed adhuc opinor, argumentum supra factum bonum esse: quia licet ad ea, quæ requirunt infinitam perfectionem

fectionem, qualia sunt identitas naturæ diuinæ cum tribus subsistentiis realiter distinctis, non liceat arguere ex diuinis ad creatam, licet tamen in his quæ eam perfectionem infinitam non arguunt, quale est habere subsistentiam positivam à se distinctam, cum quâ uniatur; ad quod non requiritur infinita perfectio, imò ea compositio realis subsistentiæ superaddita imperfectione potius in nobis videtur arguere; bene ergo poterimus ex diuinis inferre, naturam creatam ultimò compleri positivam subsistentiâ à se distinctâ realiter, quo differet à subsistentiis diuinis eidem naturæ realiter identificatis. Hoc argumentum est probabile, ob dicta: verum difficile convincetur quis, si consequentiam à diuinis ad creatam negaverit.

86 Ideo ergo sit secundum & efficacius, desumptum ex mysterio Incarnationis, ubi, iuxta doctrinam Patrum & Conciliorum, constat, Verbum diuinum assumpsisse naturam humanam, non verò personam humanam; imò, relictâ personalitate creatâ, assumpsisse solam naturam: ideoque in Christo, licet sint duæ naturæ, humana scilicet & diuina, non tamen duas personas, sed vnam diuinam; ergo persona humana aliquid positivum addit supra naturam, quod fuerit relictum à personâ Verbi, & cuius vices suppleverit; alioquin, si idem esset natura & persona humana, sicut unitum est Verbum naturæ humanæ, fuisset etiam unitum personæ humanæ, & sicut ibi mansit natura humana cum diuinâ, mansisset etiam persona humana cum diuinâ, quæ est hæresis Nestorij sæpè ab Ecclesiâ damnata.

87 Nec sufficit, si dicas, non fuisse assumptam à Verbo negationem illam unionis cum altero, eò quod manserit humanitas unita alteri, id est, Verbo diuino; non, inquam, id sufficit, quia, ut bene hæc solutio communiter rejicitur, si suppositum creatum solum esset negatio unionis cum Verbo, nullus fuisset, nec potuisset esse tam stolidus hæreticus, qui diceret, datâ eâ vnione manifeste ibi suppositum creatum, id enim esset formalissimè dicere, fuisse humanitatem unitam & non unitam: nec ad rejiciendū hunc errorem fuissent necessaria Concilia, ieiunia, vigilia, orationes, ad obtinendam Spiritus sancti assistentiam pro determinandâ hac veritate. Ergo, quando definit Concilium post longam seriamque considerationem, Spiritu sancto assistente, Verbum diuinum non fuisse unitum supposito creato, non definit præcisè, Verbum diuinum non mansisse unitum simul cum negatione unionis (hæc enim doctrina est adeò certa, ut, iuxta doctrinam Aristotelis, sit inepissima, quia verè est identica propositio;) ergo non solum negationem unionis cum Verbo docet Concilium fuisse impeditam per unionem, sed entitatem aliquam positivam constituentem suppositum creatum, quam simul mansisse cum ipso supposito docebat Nestorius; ergo subsistentia aliquid est positivum naturæ superadditum. Con-

88 firmatur hoc ratione naturali: quia, iuxta sententiam quam impugno, nulla entitas positiva relictâ est non assumpta à Verbo, ergo assumpta est natura omnino completa; sed repugnat, ex duobus entibus completis fieri vnum per se; ergo non potuisset Christus esse vnum per se, si Verbi subsistentia non inuenisset naturam, earentem aliquo positivo complemento, in cuius locū successisset. Respondebis Secundò cum Durando, supposi-

tum creatum saltem ratione distingui à naturâ, & hoc sufficere, ut dicatur Verbum unitum naturæ, non supposito. Sed contrâ Primò, quia licet distinguantur ratione, hoc tamen non sufficit, ut eis prædicata contradictoria possint convenire, qualia essent terminari Verbo, & non terminari. Contrâ Secundò, rogo, an si per terminata Verbo sine non terminata, manserit in naturâ humanâ Christi verè & realiter eius propria subsistentia, an non. Si mansit, absolute sunt ibi duæ personæ, licet non terminatae inuicem, quæ est Nestorij hæresis: si verò non mansit, ergo subsistentia realiter separatur à naturâ, ergo etiam realiter ab illâ distinguitur, quia nihil indistinctū realiter potest realiter ab alio separari, & sine illo realiter manere, quod lumine naturæ notum est.

Aduerto, aliquos Auctores qui similes questiones solis terminis obuoluerunt aliquando solent, ut agens de vnione, duratione, vocatione sæpè notant hic, ubi eadē est difficultas (sicut enim ex separabilitate probauimus distinctionem unionis, ita etiam ex separabilitate subsistentiæ creatæ eiusdem distinctionem nunc probamus) eos, inquam, percurrere ad nescio quas voces: dicunt enim, subsistentiam esse quandam totalitatem, à quâ putant se non posse dimoueri. Sed ego rogo, sicut in simili dixi agens de vnione, an vox illa *totalitas* significet ex parte obiecti aliquid distinctum à materiâ & formâ humanâ unitis, an non. Si non, ergo habuit Christus Dominus totalitatem humanam, id est subsistentiam humanam, quia in illo fuit materia & forma unita inter se, eodem modo ac si non esset assumpta; hoc autem scire videtur sapere hæresim Nestorij: si verò *totalitas* significet aliquid aliud ex parte obiecti distinctum à materiâ & animâ unitis, illud dicas esse subsistentiam, & illud fatearis esse entitatem positivam, nec timendum, si clarè dicas esse entitatem quandam, idè minus bene te dicturum, & saltem (etiam si in te errares, quod non concedo) aliquid diceres perceptibile & magis Patribus consentaneum, quo etiam clariùs discurre. Vide quæ in simili dixi de vnione.

SVBSECTIO SECVNDA.

Subsistentia distinguitur à parte rei à naturâ.

PROPTER hæc tenenda est communis Theologorum sententia, scilicet, subsistentiam esse positivam entitatem à parte rei distinctam à naturâ creatâ, illique superadditâ, quam fusc defendunt Suarez Disput. 34. Metaphysica, sect. 2. Valentia Tom. 4. Disput. 1. quæst. 4. punct. 2. Valquez Tomo 1. in 3. Partem Disputatione 31. & Hurtadus Disputat. 11. Metaph. sect. 3. etique inter recentiores ita communis & certa, ut multi erroris notam contraria inurant: ego à censurâ abstineo, ea autem ex dictis contra Scorum sufficienter probata sūt.

Obiicies Primò: Si subsistentia creata esset entitas positiva, quæ careret humanitas Christi, sequeretur, eam humanitatem esse violentam finetali subsistentiâ, quod videtur absurdum. Facile respondeo Primò: etsi concederetur, eam naturam secundum inclinationem naturalem esse violentam, nihil inde absurdi inferri. Secundo

ad respondetur, eam non esse violentam, quia defectus propriæ substantiæ compensatur per aliquid longè perfectius in genere substantiæ.

Secundo obijciens: Verbum assumpsit totam essentiam hominis, ergo substantia hominis non dicit entitatem positam supra naturam. Respondeo, Verbum assumpsisse naturam humanam secundum totum quod dicit in quantum natura, non verò assumpsisse totum quod dicit homo in quantum suppositum, quod & illi tenentur fateri, siue id, quod additur, sit quid rationis, siue quid negatiuum.

SECTIO XII.

An substantia sit res an modus.

COMMUNIS sententia docet, substantiam solum distinguì modaliter, quia non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate: sed si distinguatur realiter, multiplicatur vnio, quæ non requiritur, si sit modus, eaque multiplicatio sit sine necessitate; ex Fide enim solum constat, posse à substantiâ naturam separari, quod bene stat cum solâ distinctione modalis, vt patet in animæ rationalis vnione; ergo. Hurtadus autem Disputatione 11. Metaph. à §. 48. opinatur, distinguì vt rem à re, quia modus debet esse affectio & determinatio ad aliquid, vt actio ad hunc effectum, & vnio ad hæc extrema; sed substantia non est determinatio naturæ ad aliquid, ergo est forma absoluta realis, non modalis.

Dixi Disput. quæque xiv. Physicæ, & Disput. 1. Metaphysicæ à numero 2. nos inde colligere, an aliquid sit res, an modus, eò quod sequatur vel non sequatur processus in infinitum, ex separatione ipsius à subiecto, ideo vnionem dicimus non egerè aliâ vnione distinctâ, quia daretur processus in infinitum; & inde inferimus, eam esse modum. ita etiam discurremus in actione & passione. Quia verò ex eo quod vnitur cognitio vnione distinctâ, non sequitur processus in infinitum, eam dicimus esse rem, non modum, ob idem argumentum omnes inferimus, gratiam, habitus supernaturales, & potentias, si distinguantur, esse res, non verò modos: aliud enim argumentum, vel experientiam, cur vnionem efficiamus modum, non verò gratiam, neque ex Fide neque ex naturali lumine habemus, quapropter vbi supra conclusi contra communem sententiam, vbicationem & durationem non esse modos, sed res, quia non sequitur processus in infinitum, eò quod sunt res, vt ibidem ostendi.

Iam ergo in præsentia ex eodem principio, & consequenter ad dicta infero, probabilius esse, substantiam esse rem, quàm modum, quia ex eo quod vnitur naturæ per vnionem distinctam, non sequitur processus in infinitum, magis quàm in gratiâ & aliis accidentibus supernaturalibus, aliunde autem ex Fide non magis constat, gratiam esse rem quàm substantiam, pari ergo ratione de vtraque philosophandum. vbi enim eadem est ratio, non possumus diuerso modo discurre; & exemplo gratiæ manet solum argumentum communis sententiæ. Cui præterea respondeo, illi axiomati, *Non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate*, opponi aliud certius, scilicet, non esse alligandam essentialiter vniam en-

titatem alteri sine fundamento, neque sine illo esse negandum, posse eas res inuicem separari mutuo de potentia absolutâ: ob quod principium omnes concedimus, habitus, gratiam, &c. esse res, non verò modos; & illam entitatem solum efficiamus modum, in quâ est ratio ad illam alligandam essentialiter subiecto; ea autem ratio nobis non cognoscens perfectè illas entitates solum potest à posteriori desumi ex processu in infinitum. Hæc est tota substantia huius difficultatis, & maior probabilitas sententiæ aientis, substantiam esse rem, quam dixi supra defendi à P. Hurtado, licet argumentum ipsius non sit bonum: nam essentia modi non desumitur ex eo quod sit determinatio ad aliud, cognitio enim est determinatio ad hoc obiectum, & non est modus, è contrario verò vbicatione in eius sententiâ est modus, & tamen propriè non est determinatio ad aliud, quia locus imaginarius in re nihil est. Quod verò posset vltèrius dici, vbicationem esse determinationem ad certam distantiam, parum etiam iuuat; nam hæc distantia in re nihil est aliud, quàm differentia earum vbicationum inter se: quo sensu etiam albedo determinat subiectum ad certam differentiam seu distantiam à nigro vel rubro, & tamen non est modus. Essentia ergo modi solum est dignoscenda à posteriori, eò quod si non sit modus, sequetur processus in infinitum, hunc autem ostendi non sequi in substantiâ, & hinc solum probandum est, eam non esse modum.

Obijciens Primò cum aliquibus, essentiam modi non esse ex eo capite desumendam, sed attendendum, an ad effectum suum formalem requiratur maiorem distinctionem quàm modalem, an non: si non requirit, erit modus; si requirit, erit res. Atqui substantia vt suum effectum communicet, non requirit maiorem distinctionem, quàm modalem; ergo dicendum est, eam præcisè esse modum. Hæc doctrina omniratione destituta, facillimè reijcitur: nam si de effectu formali loquamur, nulla res ad illum præstandum eger maiori distinctione quàm modalis, imò nec ea; nam cognitio, etiam si diuinitus non posset separari à subiecto, & consequenter etiam si esset modus, tam bene posset subiectum reddere cognoscens ac si posset realiter separari. imò si nec modus esset, sed planè idem realiter cum animâ, melius adhuc illi præstaret effectum cognoscens, vt patet in Deo. Et idem argumentum in omnibus planè formis, nec vel vnica demptâ, locum habet; separabilitas enim mutua (in quâ consistit eam formam esse rem) est planè impertinens ad dandum effectum formalem; malè ergo ex necessitate ad talem effectum inferunt hi, quid sit res, quidve modus. Non ergo id potest aliunde à nobis desumi, quàm ex separabilitate ipsâ à posteriori, & hæc ex eo, quod sequatur vel non-processus in infinitum. Dixi à nobis, quia cum nos essentiam formæ vel realis vel modalis in se non cognoscamus, & debemus ad ea argumenta à posteriori recurrere: Angelus autem rem in se immediatè cognoscens fortè in aliquibus rebus (vbi etiam si forma esset res, non sequeretur processus in infinitum) nōcitat tamen, illam esse modum ex naturâ suâ; & ideo ego dixi, diuinitus non repugnare aliquam cognitionem, gratiam, vbicationem, &c. quæ ex naturâ